

Elise van Dooren
Engbert van der Zaag
Jeroen van de Laar

De moderne traditionele boerderij

Volgens de meest recente cijfers van het CBS zijn er momenteel in Nederland 13 miljoen varkens. Het inwoneraantal ligt op 17 miljoen. We zien voortdurend mensen om ons heen, maar hoe vaak zien we een varken? Waar zijn al die varkens? Dit is slechts een van de vele vragen omtrent de voedselproductie, de landbouwsector en onze verloren connectie met voedsel die lang door mijn hoofd spookten. Toen ik op nader onderzoek uit ging, kwam ik erachter dat deze varkens opgesloten zitten met duizenden tegelijk in enorme loodsen waar ze geen daglicht krijgen, onzichtbaar voor de buitenwereld, om ze binnen een paar maanden rijp te maken voor de slacht. De vraag van de consument om ontbijtspek te kunnen kopen in de supermarkt voor 99 cent wordt beantwoord met het leed van deze varkens.

De huidige landbouwsector verkeert in een onhoudbare situatie. Door schaalvergroting en specialisatie diende de voedselproductie na de Tweede Wereldoorlog te stijgen. Inmiddels is Nederland nummer twee van de wereld omtrent de export van voedsel. Om te kunnen concurreren op de wereldmarkt met zo weinig grond, moeten de dieren, het landschap en het milieu hier veel voor inleveren.

Door de boerderij weer te ontwerpen als een openbaar gebouw en er een functie aan toe te voegen in de vorm van een winkel en cafe, kan de consument weer zien waar het voedsel daadwerkelijk vandaan komt. Wanneer dit zichtbaar is voor de consument, zal deze hopelijk bewuster omgaan met het voedsel, dat we elke dag tot ons nemen.

Tijdens het onderzoek ben ik gaan kijken naar het vinden van architectonische middelen voor een passende behuizing voor een modern traditioneel boerenbedrijf. Een aantal aspecten qua architectuur is daarin extra naar voren gekomen. Het gebruik van een binnenplaats, de separatie van de verschillende gebouwen onderdelen en de uniformiteit in vorm, materiaal en kleur zorgden ervoor dat ik kwam tot een compositie waarin de verschillende functies van het boerenbedrijf toch één geheel zijn. Na het schrijven van mijn onderzoek heb ik deze conclusie getrokken en getekend in diagrammen. Deze heb ik stuk voor stuk terug laten komen in mijn ontwerp.

In mijn Explore Lab groep waren twee mede studenten die onderzoek deden naar 'rural architecture'. Beide onderzochten een gebied in Nederland (respectievelijk Groningen en Limburg) waar veel krimp voorkwam en hoe zij, door middel van architectuur, een antwoord konden geven op dit sociale vraagstuk. Mijn onderzoek voltrok zich weliswaar in dezelfde richting maar was toch van een andere aard. Zo lag mijn interesse meer bij het gebouw type van een boerderij en hoe deze, door schaalvergroting en specialisatie, steeds meer een gesloten instituut werd dat zich verplaatste naar ons achterland. Ik probeerde mijzelf de opgave te stellen door de uitdaging aan te gaan om van dit type weer een openbaar gebouw te maken, met niet slechts één landbouw functie maar meerdere. binnen een bedrijf. Eigenlijk een traditioneel gemengd bedrijf, zoals dat voorheen veel gebruikelijker was.

Voor mijn onderzoek heb ik verschillende methodes gehanteerd. Zo ben ik letterlijk het land ingetrokken om te gaan kijken hoe het ervoor staat met de landbouwsector in Nederland. Ik heb literatuuronderzoek gedaan naar de historische boerderijen die Nederland kent. Tenslotte heb ik ontwerpend onderzoek gedaan met de bevindingen die ik deed in de literatuur en in de praktijk. Door niet te kiezen voor slechts een methode, was ik beter in staat om mijn eigen mening te kunnen vormen. Ik heb het onderzoek vanuit architectonisch, historisch en persoonlijk perspectief bekeken en daarmee is het mij gelukt om niet alleen veel te weten te komen over dit onderwerp maar om mij zelfs tot een soort specialist op dit gebied te maken. Zo leerde ik veel van de landbouw sector dat ik weer kon gebruiken in de architectuur en andersom.

Dit heeft ervoor gezorgd dat ik een enorm leerzaam jaar heb gehad, niet alleen over het gekozen onderwerp maar vooral over mijzelf en ben ik in staat om mijzelf, beter dan ooit, te plaatsen in deze maatschappij en iets toe te voegen door middel van de architectonische kennis die ik gedurende mijn opleiding heb opgedaan.